Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı: Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No: 3081
Eski Kayıt No

MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C.

رسالهٔ مفتاح وحدت
وجود لسید سیف الله
افندی قدس سره

بسم الله الرحمن الرحیم

اولا جناب حقه حمد وثنا • و حبیبنه صلوة وسلام واقتدادنصکره (معلوم اوله که وحدت وجوده قائل اولان اهل اللهك کلامندن فهم اولنان معنی بودر که «وجود» بردر بردن ارتق دکلدر • اول وجود حقك وجودیدر • حقك وجودندن غیری برشیئك وجودی یوقدر • (بو کثرت کونیه‌ده کورینن جمیع کائناتك وارلغی برذاتدندر (شك یوقدر که بوجمله اشیاده اول ذات واحد کندی وارلغن کوستردی • پس بو جمله اشیانك هر برنده اول ذات واحد کندی برلیکن کوستردی (پس بونلرك هر بری انك برلیکنه دلالت ایدرلر (صانعه که بونلردن هر بری باشلو باشنه وارلردر • ویاجمله سی براوغوردن وارلردر (نه باشلو باشنه هر بری واراوله بیلور • ونه جمله سی براوغوردن وار اوله بیلور (بلکه بوجمله اشیا ایله کوتری عالم یوغیدی اول ذات واحد

وار ایدی (الآن کما کان وار اولان اول ذات واحددر (واول ذات واحددن غیری برموجود یوقدر (عالم) دیدکلری انك وارلغنك علامتیدر • وبو عالم بو زنده کورینان کثرت کونیه‌ده جمیع کائنات برآنده وار کورینور (ینه اول آن ایچنده یوق اولور (وارلق ایله یوقلق بیننده زیاده سرعت ایله انقلابندن هرشیئك وارلغی حس ایله ادراك اولنور (اول ایچنده ینه یوقلغی ادراك اولنمز (زیرا هرآنده یوقلغه وارلق تعاقب ایدر • بو اجلدن مدت مدیده اوزره هر شیء وارلق ایله تمادی اولور ظن ایدرلر (هر شیء ممکنده ایسه وارلق برقرار اوزره تمادی اولمز (بلکه بر وارلق کلوب سیل کبی سرعت ایله کیدر (ینه برینه بر وارلق دخی کلور • هرآنده وهر لحظه‌ده بری کیدوب بری کلمده در • نه کلدیکی کورینور ونه کیتدیکی حس اولنور (انکچون هرشیء ممکنده وارلق برقرار اوزده طورر ظن اولنور • اول ایسه هرآنده عدمه کیدوب معدوم اولمقده در (زیرا عن اصل یوق ایدی ینه یوقدر • (پس اول یوق اوزرینه بر وارلق پرتوی اوغرایوب طریان ایلدی • اول وارلق پرتوی لاینقطع سیل کبی سیلان ایتمکده در (یاخود دائره جواله مثالی جولان ایتمکده در (پس ایمدی مجموع عالم اول وارلق پرتوی ایچنده برظل خیالدر (زیرا واری وارلق بروار که اول وآخر وار اولان اول واردر اندن غیری وار یوقدر (بو عالم بروار ایمش بریوق ایمش مثالنده در • یعنی ازل آزالده برذات وار ایدی اندن غیری هیچ برکسنه یوق ایدی اول ذات عالینك علمنده

بو عالم بو يله اوله جغنى وار ايدى پس كندى بر نوع يله علمنده
اولديغى كبى بو عالمى وار ايلدى (و وارلق صورتنده بو نجه
اشيايى آشكار ايلدى ◆ بنده هر آنده يوق ايدر ◆ و وار ايدر
(يوقلق ايله وارلق اره سنده صنعنى اظهار ايدر ◆ ازل آزالده
يوق اولان هر حالده بوقدر ◆ كركسه وار صورتنده كورنسون
كركسه كورنمسون بنه هيچ ايدى اول بوقدر ◆ وازل آزالده
وار اولان همیشه ايدى واردر (و بوجمله اشيا ايله وار اولان
بنه اول واردر (اول واردر ◆ من الازل الى الابد بردر برلكيله
بوجمله يه قادر در ◆ اول قادر مطلق كمال قدرتيله كندى
(وجود ظلى سنى) سكاو بكا وافراد عالمدن هر فرده اعطا
ايلدى ◆ سن و بن ◆ سنلك و بنلك ايله بر بريمزدن سچيلوب
امتياز ايلدى (پس (تعين وجود ظلى خيالى) ايله هر بريمز
بشقه بشقه متعين اولدق (واول تعين ايچره بزه هرنه كركسه
لوازم تعين وجودمزى كسر ونقصان ايتميوب اول ذات
مطلق اعطا ايلدى (ومقتضاى استعداد ازليمز كوره
هر بريمزى كندويه هدايت ايلدى نتكيم بيورر {اعطى
كل شئ خلقه ثم هدى} پس بو تقديرجه هر بريمزه استعداد
ازليمز مقتضاسنجه حق سبحانه وتعالى هدايت ايليوب بر نو
وجود يله نور هدايتك بخش وعطا ايلدى (فلله الحمد حصه
مقدره مزه راضى وخشنود اولمقدن غيرى بزم ايچون برشئ
باقى قالمدى (واكر بونى بو يله بلدكدن صكره بنه كندى
وارلغمزه اعتنا ايليوب سنلك و بنلك اورته سنده حق
وارلغندن باشقه وارلق واردر قياس ايدوب بركسه اول
وارلغن ارتوقلغن تحصيل ايتمك ايچون سعى ايلسه عبث يره

زحته كرفتار اولور ◆ همیشه كارى آه وزار اولور ◆ بلكه
مستحق دوزخ و نار اولور ◆ زيرا كندى وارلغن كوروب
و وارلغنه اعتنا ايله اعتماد ايده نك حالى دشوار اولور
(اما اكر كنديمزدن اول وارلغى نفى وسلب ايدوب وارى
وارلغى ذات واجب الوجوده ويرسك اكا تسليم اولوب
كنديمزى يوق بر بنه طوتسق اول تسليم ايله بوقلق ايچنده
دوامده اولسق بزه حقك وارلغى بر وجهله ظاهر اولور كه
اول وارلق دوكمز و وسعتك نهايتى يوقدر و فسحتنك
تقلق اولمز (واول بر ميدان وحدتدر كه انده كثرت كونيه نك
زحمتى اولمز ◆ مادامكه كندى وارلغمزى كورمدكچه انده
بزه مزاحم بوقدر (پس حقك وارلغى سايه سنده ابدى
راحت ايچنده باقى اولورز (امدى كمال دقت ايله مراتب
توحيده رعايته تنبيهه محتاج اولديغى اجلدن معلوم اوله كه
《توحيد افعال》 ايله توحيد ايلين موحد عارفه اكرچه
هر افعالى (كرك انساندن صادر اولسون كرك ملكدن
وكرك حيواندن وكرك شيطاندن جمله) فعل حق بيلوب
ولكن علم وعرفانله مراتب وجوده رعايت ايدوب آداب
شريعتى كوزه ده در (زيرا موحد عارف ابتدا حقايقه عارف
اولمق كرك زيرا (حقايق آلهيه اولمق وار ◆ حقايق كونيه
اولمق وار ◆ (حقايق آلهيه دن مثلا مرتبه اسماده (الله)
(رحمن) (رزاق) كبى اسملر وار بو اسملرك مسماسى
حقيقت واحده در (اما بنه هر برينك مدلولى بحسب
المفهوم آخر بنه مغايردر (اكرچه بحسب الذات مغاير دكل
ايسه ده (عند العقل حقايق متمايزه اولديلر (پس عارف

بونلرك مابه الامتيازلرين ومابه الاتحادلرين بيلوب جهتنه رعايت ايله اداب شريعتي كوزه‌در * ((وحقايق كونيه)دن مثلا مرتبهٔ اسماده * (انسان و * حيوان و * ملك و * شيطان * كبي اسملروار * بواسملرك مسمالري مرتبهٔ واحديتده ((مرتبهٔ واحديت * تعين اول * عالم جبروت * حقيقت محمديه * دخي ديرلر)) اكرچه مسماي واحده در امابنه اول مرتبه دن تنزل ايله هر بري كندي مرتبه سندن تعين ايلمشدر * شك يوقدر كه بونلردن هر بري كندي معينه سي اعتبار يله آخرك عيني اولمز * بلكه غيري اولور (پس حقايق كونيه دن بونلرك حقايق معينه لري عقلا وحسا ثابت ومتحقق اولور (وعارف اهل شهود اكرچه بوجمله حقايق الهيه وحقايق كونيه ده حقيقت واحدهٔ مطلقه‌يي مشاهده ايدوب جميع افعال وصفاتي اكانسبت ايدر (امابنه هر برنده عندالعقل تميز وعندالحس تعين كوروب تميزلري وتعينلري جهتيله مراتب وجوده رعايت ايدر (امدي قائل اولان ياكشف وعيان ايله ويا كشف وعيانه ايمانله قائل اولاندن خطا وذلل متصور دكلدر (مكرمنكره نسبت متصور اوله) اما كشف وعيانه ايمانله قائل اولاندن الفاظ وعبارات ايله كندي اداسنده ، خطا ايتمك احتمالي واردر (پس عيان مرتبه سنده ، اولميوب عيانه ايمان مرتبه سنده اولانه لايق اولان اولدر كه وحدت وجود كلامنده لسانك خطادن حفظ ايتمك ايچون زياده اهتمام ايليه * زيرا وحدت وجود صرف الفاظله تعبيره كلمز * الاكثرت ضمننده كلور * انكچون ((الحقيقة واحدة

والتعينات متعددة)) بيوردبلر (نظر عارف اهل تحقيق صورت متشابهه ده مظاهره اولان عين واحده دركثرة تعيناتي غيرمتناهيه كورركم اسماء الهيه‌دن (قادر) و (عالم) و (خالق) و (رزاق) كبي بواسمارك بحسب المفهوم اختلاف معانيلريله بيله مدلوللري بالحقيقه مدلول واحددر (كه پس اسماء الهيه‌نك اختلاف معانيسي بركثرت معقوله‌دركه (مساوي واحدالعين‌ده) اعتبار اولنور انك عين حقيقتنده اصلا كثرت يوقدر (وهراسمك صورتنده كورينك تجليات متعاقبهٔ متشابهه حقيقتده بردر (تعيناتله متعدد ، ومتكثره در (پس بومقدماتدن معلوم اولديكه عارف اهل تحقيق قتنده وحدت وجودي ادراك كثرت معقوله ايله كثرت مشهوده ضمننده ثابت اولور ((مراتب وجود مطلق)) امدي بومعلوم اولديسه بودخي معلوم اوله كه (وحدت وجود) مسئله سي بابنده ، قوت راسخه صاحبي اولوب تفوه كلام ايلين بعض ثقاتدن منقولدر كه * اولا وجودك وحدتنده ، ومراتبنده ، اختلاف واقع اولمشدر * اقلي وجود حقك (ايكي مرتبه) سي واردر (برمرتبه) سي اولدركه انده صفات اولمزكه بربرينه مقابل ومخالف اوله همان ذات بحتدر اول مرتبه‌يه (احديت) دنيلور * ((عالم لاهوت) و (عالم لا تعين) و (غيب هويت) دخي ديرلر)) * واول مرتبه انجق ذوقله بيلنور (وايكنجي مرتبه سي اولدركه انده ، جميع صفات بولنوراول صفات ايله بربرينه مخالف ومتقابل كورينور اول مرتبه‌يه (حضرت واحديت) دنيلور * ((عالم

جبروت) و(تعین اول) و(حقیقت محمدیه) دخی دنیلور ▪ و بو (حضرت واحدیتك) (ایکی) یوزی واردر (بری) باطندر و بری ظاهردر باطن یوزینه (حضرت الوهیت) دنیلور و ظاهر یوزینه (حضرت ربوبیت) دنیلور (ودخی مراتب وجودك وحدتنده (اوچ) مرتبه و (بش) مرتبه و (یدی) مرتبه دخی بوندن زیاده مراتب کثیره اوزره بیان اولندیغی کتب قومده مسطوردر حتی شیخ (عبد القادر) کیلانی حضرتلرینك حفید امجدلری الشیخ (عبد الکریم) جلبی قدس سره کندی مؤلفاتندن مراتب وجود رساله سنده (وجود ایچون قرق مرتبه بیان ایدوب وینه بیورمشلردر {فان مراتب الوجود کثیرة لاتحصی} والحاصل عدد محصور ایله ذکر ایلدکلری مراتب وجودك حد وحصری بوقدر غیر متناهیدر (پس امدی وجودك وحدتی بیلمز الا مراتبك صحتی ایله بیلنور (ومراتبی بیلمك وجودك وحدتنی ذوق ایتمکه موقوفدر ▪ (واول وحدت وجودك ذوق محبت اللهك ثمره سیدر (ومراتب وجود دیدیکمز وجود واحدك وجوهاتیدر کیم اول وجود واحددن زائد دکلدر نتکم شمسك اشعه سی عین شمسدن زائد اولمادیغی کبی (پس حقك کلامنده {فاینما تولوا فثم وجه الله} بیوردیغی وجود واحدك مراتبنه اشارتدر (فاما وجود واحدك مراتبنی علمده راسخ ومحقق اولنلر (اوچ) بلوکدر (بر) بلوکی مضمحل اهلیدر (یعنی وجود واحددن غیری کندیلرده وجود زعم

ایلیوب اولوجود موهوملرینك اضمحلاله سعی ایتمکه مشغول اولنلردر ▪ و (بر) بلوکی منعدم وفنا اهلیدر بونلر کندیلرده زعم ایلدکلری وجودك انعدام وفناسنه مقید اولنلردر ▪ بو ایکی بلوك وجود واحدك وجوهاتنی یعنی مراتبنی صحتی اوزره بیلمه مك ایله کندیلرینی مضمحل ایلك یا منعدم وفانی قیلمق قیدینه کرفتار اولدقلری اجلدن اکثریسی شرك خفی یه مائللردر ▪ زیرا بونلر وجود واحدك وجوهاتنی وجود واحدك وجودندن بشقه توهم ایدوب اول توهملری اوزره شرك خفی یه دوشرلر (وبو اصناف ثلاثه نك (اوچنجی) بلوکی اولدر که وجود واحدك وجوهاتنی بیلدیلر شویله که جمیع اشیا اول وجود واحدك وجوهاتندندر نتکم {فاینما تولوا فثم وجه الله} بیورلدی بو تقدیرجه انسانده اولان وجوه جهل دخی اول وجود واحدك وجوهاتندن بر وجهدر (پس طائفۀ اول وجه جهلك منعدم ومضمحل اولماسنه ذاهب اولدیلر وحجاب جهلك ازاله سنی طلب ایلدیلر ▪ تا که وجود واحد وجه علمله متجلی اوله ▪ وینه وجود واحدك وجوهاتنی وجود واحد اوزرینه زائد کورمدیلر ▪ اکرچه کم وجه مخصوص ایله تعینده وجود واحده مغایر کورینور ایسه ده عند التحقیق وجود واحد اوزرینه زائد دکلدر ▪ ودخی معلوم اوله که جمیع منهیات اول وجوه واحدك وجوهاتیدر ▪ شویله که اول منهیات وجه جهلك ظهورینه سببدر ▪ بو وجه جهل غیرت ایله غیرت آرتورر ▪ امدی بو اعتبار ایله جهل

واسباب جهل وغيرت وغيريت جهتمدر • كه وجود واحدك وجه قهريدر • وجميع اوامر شرعيه اول وجود واحدك شول وجوهاتيدركه وجه علمى ووجه عينيى آرتورر (پس بو اعتبار ايله علم واسباب علم وعينيت جنتدر كه وجود واحدك وجه لطفيدر (امدى سالك بيلمك كركدر كه وجه جهل ايله متمثل ميدر يوخسه وجه علمله متجليمدر • اكر وجه جهل ايله متمثل ايسه بته بيلمك كركدر كه (ظلمانيمدر) وياخود (نورانيميدر) اكر وجه علم ايله متجلى ايسه نظر ايليه تجليسى (فعليمدر) و (صفاتيميدر) (وذاتيميدر) بوتقديرجه مراتب بش اولدى يعنى وجه جهلك تمثلده مرتبهٔ (ظلمانى) ومرتبهٔ (نورانى) ووجه علمه تجليده مرتبهٔ (فعلى) ومرتبهٔ (صفتى) ومرتبهٔ (ذاتى) پس مجموعى بش مرتبه اولدى و (النجيسى) جميع وجوهاتى وجود واحدده جمله عين واحد بيلوب وهيچ برشيئى زائد كورمامكدر • اول مرتبهٔ (جمعدر) و (يدنجيسى) وجود واحدك وجوهاتى وجود واحددن زائد دكل ايكن اول وجوهاتى بر برندن تفريق ايتمكدر شويله تفريق ايده كم نه تفريق جمعه ونه جمع تفريقه مانع اوله (اول جمع الجمعدر • وفرق ثانيدر • نتكم اول امردن بو مراتبى فرق ايدوب وجود واحده مغاير بيلمك فرق اولدر (پس مرشد كامل وعارف عادل اولدركم تفريق وجمعى جامع اوله يعنى صورت باطنيسنده جمعى تفريق وجانى جمع اوله (اول كمسنه عقول قاصريه ونفوس ناقصه يه كمالات الهيه دن خبر

ويروب ارشاده صالح ومستعد اولور (وبوندنصكره شويله بيله سنكه جهلك خصايصندندر وجود واحدك وحدتى كثرهٔ مظاهردن كوستزميوب بو مظاهرك كثرتى سببيله جهلك صاحبى محجوب اولور (اما علم بويله دكلدر علمك صاحبى كثرهٔ مظاهرده وحدت وجودى اثبات ايدر {اعوذ بالله من ذلك الجهل ويسر الله لنا من هذا العلم} امدى هر كيمك كه صورت باطنيه سى عينيت ايله متجلى اوله اول كسه اهل علم واهل توحيددر • (واكر اوزكى بيلمك ديلرسك كه عالم ميسين يوخسه جاهل ميسين تفوّلاتكه وتخيلاتكه اعتبار ايته يعنى مقالاتنده اولان محسناته وخيالاتكده اولان مستحسناته ومكروهاته نظر ايليه بلكه صورت باطنكده اولان تمثلاتكه نظر ايله اول باطنكده اولان تمثلاتك غيريت ايله ميدر يوخسه عينيت ايله ميدر (اكر غيريت ايله ايسه جاهل سنك جميع كتابلرك مفهوماتى حفظنده دخى اولور ايسه فى الحقيقه عالم دكل سين (واكر باطنكده اولان تمثلاتك عينيت ايله ايسه عالم ربانيسك امى دخى اولورسن حقيقتده عالم سك بو تقديرجه {رب زدنى علما} ديه سن (ودخى تمثلات باطنيه مرآت قلبكده نفس ناطقه كه منعكس ومنكشف اولان صور معانيدر كه هنوز فكرله خياله وخارجده لسانله قاله كلمكده مقدم اكا نظر اولنسه • (يابودركه غيريت ايله تمثلده در ويابودركه عينيت ايله تجليده در (تحقيق غيريت ايله تمثل ايله سه اول نفسكه مغاير وحقك غيرى كورنور اندن سكا غيرت حاصل اولوب • اول غيرت سببيله كثرته ودغدغهٔ وحشته دوشرسك • وحدت وجود

ذوقنی بوله مزسك (اماقچن عینیت ایله تجلی ایلسه اول نفسکه مغایر کلز وحقك غیری کورنمز اندن سکا صفوت ایله محبت حاصل اولور • اول محبت سببیله کثرتدن ودغدغه وحشتدن خلاص اولوب وحدت وجود ذوقنه نائل اولورسك • وجمیع اسرار علوم سکا منکشف اولور (ودخی غیریت ایله صورت باطنیه‌سی متمثل اولان کمسنه شوندن خالی دکلدر که اول کمسنه وجود واحدك وحدتنی تصدیق ایلیه • واسباب جهالله متصف اولوب اهل توقیف اوله • یعنی علم الله معرفة الله کسبنه مشغول اولمیه انك حقنده قورقولور که اول بلکه زندیق اوله (زیرا اسباب جهالله وقوف ایلین کمسه وحدت وجوده قائل اولمق خطردر • وشول کمسه که صورت باطنیه‌سی غیریت ایله متمثل ایکن اول حالده وجود بردر • بردن ارتق دکلدر • دیو وحدت وجوده قائل اولوب تصدیق ایتسه • واسباب علم الله متصف اولوب دائما معرفة الله اوزره ترقیده اولسه • امیددر که اول کمسه شرکدن خلاص اولوب اهل توحید اوله (ووحدت وجود اسرارینه مطلع اوله • (ودخی اول غیریت ایله متمثل ایکن تمثلاتنی کندی اوزرینه مغایر ظن ایلك جهل محضدر (زیرا حقیقته نظر ایله اول تمثلاتی کندی اوزیدر (پس کندی اوزینك تمثلاتنی اوزینه مغایر ظن ایلین بوظنده ایکن قواشیایی حقه مغایر صانور • مغایر دکل ایدوکن بیلمدیکجه کثرتدن خلاص اولوب اسرار وحدته واصل اولەمز • (ودخی بوندن مقدم ذکر اولنان متخیل ومتوهم • اهل

ظن • ووهم • صاحبلریدر • اول اجلدن انلر شرك خفی به مائللردر (اما وقتا که طالب حق اولان کمسنه‌نك صورت باطنیه‌سی عینیت ایله تمثل وتجلی اولسه فعل حق اکا حق کورینه • یعنی هر کوردوکی فعل حق بیلوب وکندی تمثلاتنی واوزینی وجمیع اشیایی ظاهرا وباطنا فعل حق بیلوب آنده عین حق مشاهده ایلسه بومرتبه (توحید افعال) دیرلر • ودخی وقتا که اول کمسه عینیت ایله تمثلده صورت باطنیه‌سك تلطیف ایدوب کمال لطافتده کوزی قاشوب وسائر حواسی دخی غنی اولوب اجسام کثیفه‌یی ادراکدن قالسه • بحر معانی صفاته غواص اولوب طالسه • شول وجهله که انجق حق علم الله بیلوراولسه • یعنی نوری نور ایله بولور اولسه بومرتبه (توحید صفات) دیرلر • وینه بوندن صکره اول کمسنه‌نك صورت باطنیه‌سی عینیتده دخی زیاده تلطیف اولنوب کمال لطافت ایله بر غایته بالغ اولسه که کوزی بوکثرت مظاهری کورمکدن وعقلی بوخوبی فرقله طلکدن قالسه • اول حالده حق حق ایله ذوق ووجداننده بولسه بو مرتبه‌یه (توحید ذات) دیرلر • اعدی اوبله معلوم اولسونکه خواطر نفسانی وشیطانی جهل ظلمانی مرتبه‌سنده‌در • وخواطر ملکی جهل نورانی مرتبه‌سنده‌در • وخواطر قلبی توحید افعال مرتبه‌سنده‌در • وخواطر حقانی توحید صفات

مرتبه‌سنده‌در • وتوحید ذاتده خواطر یوقدر •

والسلام علی من اتبع الهدی تمت الکتاب

بعنایة الوهاب